

S.Isayev, Lecturer
Kyiv National Taras Shevchenko University, Kyiv

REPRESENTATION OF THE EMOTION "ANGER" IN THE CHINESE LANGUAGE PICTURE OF THE WORLD (BASED ON SOMATIC VOCABULARY)

The article deals with the peculiarities of representation of the emotion "anger" in the Chinese language picture of the world on the material of somatic vocabulary. Special attention is paid to the psychological and cultural characteristics of the Chinese ethnic group, considering the attitude to anger.

Keywords: *emotion, anger, metaphor, somatism.*

УДК 811.161.2

Кам'янець А. Б., к. філол. н., доц.,
Львівський національний університет імені Івана Франка

ПЕРЕКЛАД ІРОНІЇ В МЕДІЙНОМУ ТЕКСТІ КРИЗЬ ПРИЗМУ ТЕОРІЇ РЕЛЕВАНТНОСТІ

У статті досліджено імплікатури іронічних висловлювань в україномовному публіцистичному тексті й проаналізовано, як саме ці імплікатури відтворено в англійському перекладі. Для аналізу іронії використано теоретичну модель, запропоновану авторами теорії релевантності Д. Спербером і Д. Вілсон. Виявлено, що спектр імплікатур іронічних висловлювань в оригіналі і перекладі повністю не збігається. Натомість незмінними залишаються оцінні судження й цінності, на яких ґрунтується іронія. Ці цінності є важливим компонентом контексту, який уможливорює інтерпретацію розглянутих іронічних висловлювань.

Ключові слова: *іронія, імплікатура, контекст, переклад, оцінні судження, цінності.*

Вагома частка досліджень у сучасному перекладознавстві спирається на прагматику. Автори таких праць загалом намагаються пояснити переклад "з точки зору того, що саме автор оригіналу (потенційно) зробив у тексті або за допомогою тексту, що саме перекладач (потенційно) зробив у перекладі,

реагуючи на оригінал, як і чому це зроблено саме так у такому контексті" [6:4]. У зазначених дослідженнях в аналізі перекладу застосовують здебільшого прескриптивний підхід. Як пояснює упорядник збірника статей із назвою *Прагматика перекладу* Л. Гікі, перекладознавець-прагматик вважає, що "якщо текст-оригінал, приміром, інформує, розважає, вимагає оплати боргу чи вибачається за якусь помилку, то переклад мав би не тільки виконувати такі самі дії, але й робити це таким самим способом, як оригінал: він має передавати ту саму, а не якусь іншу інформацію, розвага в обох текстах має бути така сама (історію про кошлатого пса не можна перекладати коротким афоризмом), вимога оплати має стосуватися того самого боргу і вибачення має бути за ту саму помилку, що й в оригіналі" [6:4-5].

Ця розвідка належить до такого типу досліджень і має на меті визначити **імплікатури** іронічних висловлювань в україномовному медійному тексті, проаналізувати, які саме елементи **контексту** є ключовими для розуміння цих імплікатур, а також розглянути **стратегії**, застосовані перекладачем у перекладі цього тексту англійською мовою.

Для аналізу іронії використано теоретичну модель, запропоновану авторами теорії релевантності Д. Спербером і Д. Вілсоном. Ці науковці стверджують, що, іронізуючи, мовець завжди натякає на якусь думку, яку приписує комусь іншому, і водночас неявно від цієї думки дистанціюється [7: 60]. Тобто іронія незмінно виражає деяке несхвалення чиєїсь позиції – від легенького кепкування до злого висміювання [ibid].

У багатьох випадках мовець-іроніст дистанціюється від конкретного твердження через те, що вважає його хибним, – у такому разі смисл висловлювання протилежний тому, що сказано буквально, і таке висловлювання відповідає традиційному визначенню іронії [7:61]. Однак цим іронія не вичерпується. Приміром, у випадку іронічного цитування, на думку Д. Спербера і Д. Вілсон, мовець дистанціюється від цитованого твердження не тому, що воно хибне, а тому, що висловити його в конкретній ситуації було б "явно абсурдно" [ibid]. Точніше це можна сформулювати так: цитата, ужита в новому контексті, набуває іронічного звучання завдяки тому, що

зберігає свій попередній смисл і конотації, пов'язані з її первинним контекстом, і цей смисл і конотації контрастують із новим контекстом [див. 1:30]. Власне, саме такий висновок впливає і з аналізу Д. Спербера і Д. Вілсон [7:55]

Отже, іронія завжди передбачає якийсь незбіг між тим, що мовець чи автор стверджує буквально, і тим, що насправді має на увазі. Тобто іронічні висловлювання мають імплікатури, що зазвичай містять оцінку якихось подій чи вчинків. Ця оцінка може бути етичною, тобто пов'язаною з цінностями, що їх сповідує мовець-іроніст. Імплікатури можуть бути сильними і слабкими, тобто більш очевидними і менш очевидними [7:73]

Іронію не завжди легко розпізнати. Буває, що думка, на яку мовець, іронізуючи, натякає, ніколи не озвучувалась явно; ця думка може приписуватись не конкретній особі, а радше якомусь типові людей чи людям загалом; це може бути просто якийсь культурний стереотип або ж норма [7:60]. Тобто іронія нерозривно пов'язана з контекстом.

Д. Спербер і Д. Вілсон стверджують, що адресат розпізнає іронію та її імплікатури завдяки так званому **принципу релевантності**, який полягає в тому, що будь-яке висловлювання, адресоване комусь, автоматично містить презумпцію своєї релевантності – тобто здатності спричинити якісь "контекстуальні ефекти" [7:68]. Відтак адресат інтуїтивно шукає таку інтерпретацію висловлювання, яка сумісна з принципом релевантності, причому кожне висловлювання має лише одну таку інтерпретацію [7:67-70]. Б. Гейтім та І. Мейсон, коментуючи пояснення Д. Спербера і Д. Вілсон, коротко підсумовують, що розпізнавання іронії вимагає "інтерпретації другого рівня" (second-degree interpretation), яка передбачає розуміння, що мовець цитує якесь (реальне чи уявне) джерело, від якого імпліцитно дистанціюється. Ця інтерпретація виникає, по-перше, в результаті зіставлення буквального змісту конкретного висловлювання із загальною ідеєю тексту, а по-друге, в результаті зіставлення буквального змісту цього висловлювання із загальноприйнятими уявленнями (спільним когнітивним середовищем) [5:98-99].

Загальноприйнятій уявленню, як відомо, дещо різняться від культури до культури – це важливо, коли йдеться про переклад висловлювань з імплікатурами. Як слушно зауважують Б. Гейтім та І. Мейсон, читачі оригіналу й перекладу мають неоднакові можливості для розуміння імплікатур, оскільки перебувають у різних когнітивних середовищах: те, що зрозуміло з широкого контексту для читача оригіналу, може не бути зрозумілим для читача перекладу[5:93]. Відтак, перекладачеві доводиться визначати, що саме є необхідним для реалізації конкретної комунікативної мети в культурному середовищі цільової мови [ibid]. І перекладач може вважати за потрібне створити в цільовому тексті додаткові підказки, які б допомогли адресатові розпізнати іронічну інтенцію [5:99].

Матеріалом для дослідження слугує стаття з тижневика *Український тиждень* та її переклад англійською мовою. *Український тиждень* – суспільно-політичний україномовний журнал, що висвітлює ключові події та проблеми країни й розрахований за змістом на інтелектуальну аудиторію ліберальних та демократичних поглядів [2]. За словами співзасновника журналу Ю. Макарова, "читач *Українського тижня* поділяє європейські цінності, такі як демократія та лібералізм, проте є завжди відкритим до діалогу" [3].

Деякі матеріали журналу щомісяця виходять друком англійською мовою. Англійськомовну друковану версію розповсюджують зокрема на міжнародних авіалініях, серед послів і прес-служб посольств і консульств, у чотири- та п'ятизіркових готелях тощо [2]. Журнал має також інтернет-версію українською та англійською мовами. Отже, можна вважати, що цільова аудиторія англійськомовного видання – це англійськомовні іноземці, які цікавляться політичним життям України.

Досліджувана стаття була опублікована в номері від 18 липня 2014 року в рубриці *Світ* і має назву *Європа і РФ: убозтво філософії* (Тиждень.ца). Її автор – Ігор Лосєв. Головна ідея статті полягає в тому, що всяка держава, яка претендує на домінування у світі чи великому регіоні, не може обійтися без потужної політичної філософії, привабливої для мільйонів людей. Тим часом Росія з її геополітичними амбіціями такої

філософії сьогодні не має і тому рекрутує собі приборчників на Заході за допомогою "банального підкупу". "Путін експортує корупцію на Захід і робить це доволі успішно, як раніше Російська імперія, а Захід, як і раніше, охоче корумпується", – пише автор. І. Лосєв засуджує безпринципність Заходу і робить це, поміж іншим, за допомогою іронії.

Іронію можна зауважити вже в самому заголовку, що містить алюзію до відомої праці К. Маркса *Misère de la philosophie* (в українському перекладі *Злидні філософії*). Назва праці К. Маркса сама по собі іронічна, адже ця книга – критична відповідь на книгу П. Ж. Прудона *Система економічних протиріч, або Філософія злиднів*, і її назва натякає на хибність теорії Прудона. Заголовок статті І. Лосєва не є дослівною цитатою з українського перекладу праці Маркса – можливо, це зумовлено тим, що в силу історичних умов в Україні відоміша назва російського перекладу – *Нищета философии*; І. Лосєв міг перекласти цитату або з оригіналу (французьке слово "misère" цілком можна перекласти українською як "убозтво", і власне саме таке тлумачення в конкретному випадку видається правильнішим), або ж із російського перекладу. Алюзія до праці Маркса в заголовку статті І. Лосєва достатньо впізнавана в українському контексті і зумовлює його іронічність. І. Лосєв цим заголовком натякає передусім на недолугість сучасної "політичної філософії" Росії. Це можна зрозуміти з подальшого тексту, зокрема з такого речення: "Нині відчувається драматичний для Росії вакуум ідей... Максимум можливого – убого-провінційний вузьконаціональний концепт "Русского міра", з яким навіть не до кожного етнічного росіянина можна достукатися, а що вже казати про Балтію, Центральну Азію, Закавказзя, Україну..." (Тиждень.ua).

Іншою – дещо слабшою – імплікатурою заголовку може бути натяк на девальвацію "філософії", тобто демократичних цінностей на Заході, який "охоче корумпується". Обидва ці смисли не суперечать один одному і повністю узгоджуються з ідеологічною позицією *Українського тижня*.

В англійському перекладі заголовок статті звучить так: *Russia and Europe: The Splendour of Money and the Misery of Philosophy* (The Ukrainian Week) (дослівно: *Блиск грошей і*

убозтво філософії). У цьому заголовку алюзія до праці Маркса, практично, зникає, а натомість з'являється алюзія до іншого твору – відомого роману Оноре де Бальзака *Splendeurs et misères des courtisanes* (в англійському перекладі *The Splendours and Miseries of Courtesans*, українського перекладу немає). Утім варто зазначити, що фразу *splendours and miseries* цитують так часто, що вона вже, по суті, втратила свої первинні конотації і перетворилась на фразеологізм, а отже не створює в кожному новому контексті якихось виразних імплікатур. Можна припустити, що перекладач вирішив замінити в перекладі алюзію частково тому, що в сучасному західному світі назви праць К. Маркса менш впізнавані для загалу, ніж на теренах колишнього СРСР. З іншого боку, англійський заголовок *The Splendour of Money and the Misery of Philosophy* дещо розширює смисл оригінального українського заголовка – але не завдяки своїй алюзивності, а завдяки тому, що містить чіткий натяк на корупцію (блиск грошей) і безпринципність (гроші могутніші від філософії).

Наступну іронічну фразу читаємо в підзаголовку статті: *Підкуп західних інтелектуалів та експорт специфічної ідеології – давня забава російських правителів* (Тиждень.ua). Називаючи відповідну діяльність російських правителів "забавою", автор натякає на те, що своїх цілей ті зазвичай домагаються легко – західні інтелектуали не сильно опираються.

Англійською мовою це речення звучить так: *Bribing Western intellectuals and exporting Russia's peculiar ideology have long been a favourite diversion of Russian rulers* (The Ukrainian Week). У перекладі іронічний натяк дещо підсилено: підкуп західних інтелектуалів – не просто "забава", а "улюблена забава" російських правителів. Очевидно, що в цьому випадку іронічна імплікатура однаково доступна читачам українського та англійського тексту – адже, забава/diversion в обох когнітивних середовищах вважається чимось приємним і нескладним.

Розповідаючи про минулі "етапи теоретичного обґрунтування експансіоністської хтивості" в історії Росії і зокрема про те, як Росія "приватизувала" комуністичну ідеологію, І. Лосев пише: *Справді, пропаганда соціальної*

справедливості, влади, що нібито належить трудящим, такого собі Царства Божого на Землі, вітчизни пролетарів цілого світу дала Москві мільйони щирих "корисних ідіотів" (за висловом Леніна) у багатьох іноземних країнах.... (Тиждень.ua). Нижче автор пише, що після придушення радянськими танками Празької весни 1968 року в цих колах почалося розчарування, і додає: *Проте "корисних ідіотів" (і необов'язково лівих) там і дотепер вистачає* (Тиждень.ua).

"Корисний ідіот" – термін, яким у політичному жаргоні називали прибічників Радянського Союзу на Заході. Малось на увазі, що корисний ідіот наївно пропагує комуністичну ідеологію, тимчасом як Радянський Союз таких людей просто цинічно використовує. Авторство цього терміна часто приписують Леніну, однак у надрукованих працях Леніна його не виявлено[4: 76]. З часом значення цього терміна дещо розширилось, і сьогодні "корисними ідіотами" часто презирливо називають тих, хто підтримує якусь погану справу, наївно вважаючи її доброю.

Отже, очевидно, що термін "корисний ідіот" сам по собі має іронічні конотації. Варто зазначити, що ці конотації зумовлені насамперед буквальним змістом цього словосполучення і відчутні, навіть якщо адресат не знає історичного значення цього терміна. "Корисний ідіот" – це, за означенням, хтось, хто поводитьсь нерозумно для самого себе, тимчасом як хтось інший цим користується. У першому зацитованому реченні смисл цього терміна повністю збігається з традиційним (наївний прибічник Радянського Союзу на Заході). У другому реченні автор називає "корисними ідіотами" – уточнюючи, що вони "необов'язково ліві", – людей на Заході, які сьогодні симпатизують Росії, "попри диктатуру спецслужб і фіюрерську автократію Путіна". Називаючи цих людей "корисними ідіотами", автор натякає, що вони поводяться, м'яко кажучи, нерозумно, а Росія їх використовує.

Термін "корисний ідіот" має абсолютний відповідник в англійській мові, відтак зазначені імплікатури повністю відтворено в англійському перекладі: *Indeed, the propaganda of social justice, power for workers, a kind of God's kingdom on earth*

and a homeland for proletarians across the world gave Moscow millions of sincere "useful idiots", to quote from Lenin, in many foreign countries... However, "useful idiots" (not necessarily left-leaning) are in large supply even now (The Ukrainian Week).

Далі в статті автор пише, що з крахом "комуністичної утопії" настав кінець і глобальному впливу Кремля. І продовжує: *Нині відчувається драматичний для Росії вакуум ідей, який аж ніяк не можуть заповнити наближені до російської влади "міські божевільні" на кшталт Дугіна і Проханова з їхнім ідеологічним шаманством (Тиждень.ua).*

Міський божевільний – це людина, що веде асоціальний, маргінальний спосіб життя і часто має якісь психічні або фізичні вади. Завдяки своїм особливостям ці люди достатньо відомі в конкретній місцевості і є її живою "окрасою". Сьогодні "міським божевільним" часто називають ще й того, чий погляд на якусь проблему кардинально відрізняється від загальноприйнятих. Обстоюючи власну позицію, такі люди бувають непохитні й наполегливі і зазвичай не думають про наслідки, не зважають на громадську думку й усталені правила. Вжитий у цьому останньому значенні, термін "міський божевільний" набуває позитивних конотацій.

О. Дугін і О. Проханов – російські інтелектуали, відомі своїми праворадикальними, ультра націоналістичними та імперськими поглядами. Перший – професор факультету соціології МДУ та лідер міжнародного євразійського руху. Другий – письменник, головний редактор російської ультраправої газети *Завтра*. Називаючи їх "міським божевільними", автор натякає, по-перше, на очевидну безглуздість їхніх ідей, а по-друге, на епатажність цих осіб навіть у російському суспільстві. З іншого боку, іронія може бути зумовлена ще й тим, що самі ці особи, очевидно, вважають себе "міськими божевільними" в позитивному сенсі – тобто людьми, що непохитно й наполегливо обстоюють свою позицію, не озираючись на громадську думку. Щоправда, ця остання імплікатура тут радше слабка.

Англійською мовою це речення перекладено так: *There is now a perceptible vacuum of ideas, critical for Russia, which cannot be*

filled even by the Kremlin's "court lunatics" like the ideologue of the International Eurasian Movement, Aleksandr Dugin, or writer Aleksandr Prokhanov with their ideological shamanism (The Ukrainian Week). У перекладі додано коротке пояснення про Дугіна з Прохановим, точніше про їхню політичну філософію ("the ideologue of the International Eurasian Movement"). Без такого пояснення друга частина речення могла б виявитися для англомовної аудиторії – що, об'єктивно, менш обізнана з особливостями політичного дискурсу в Росії, ніж українська – взагалі нерелевантною, тобто нездатною спричинити жодних контекстуальних ефектів – ані підсилити чи спростувати якихось уже існуючих уявлень, ані створити нових. Замість "міських божевільних" (приблизний англійський відповідник – "village idiot") у перекладі з'являються "court lunatics" – "придворні божевільні". Цей англійський вислів може бути алюзивною грою слів: "Lunatic Court" в популярній англомовній комп'ютерній грі – це двір божевільного й деспотичного короля Торна, казкового персонажа, який буцімто не зміг знайти спокою навіть після смерті й віродився як "дух Гелловіну". Називаючи Дугіна з Прохановим "court lunatics", перекладач натякає не лише на безглуздість їхніх ідей та на їхню наближеність до влади, а й на божевілля та деспотизм російського правителя. З іншого боку, вислів "court lunatics", на відміну від "міських божевільних", не має позитивних конотацій у жодному контексті; відтак іронічний натяк на те, що Дугін і Проханов, мабуть, вважають себе відважними людьми, що непохитно обстоюють власну позицію всупереч суспільній думці, в англійському перекладі зникає.

Згідно з теоретичною моделлю, що використана в цьому дослідженні, іронізуючи, автор завжди натякає на якусь позицію, яку приписує комусь іншому, і водночас неявно цю позицію не схвалює. Простежмо, як це правило справджується в розглянутих прикладах. Отже, в першому з висловлювань ("убозтво філософії") автор натякає, по-перше, на відсутність у політичного керівництва сучасної Росії будь-якої переконливої ідеології, яка б виправдовувала його експансіоністську політику, а по-друге, на девальвацію демократичних цінностей на Заході,

де Росія, попри свою відверту недемократичність, сьогодні таки знаходить прихильників – за допомогою "банального підкупу". Другий натяк відчутніший в англійському варіанті заголовку (*The Splendour of Money and the Misery of Philosophy*). Автор імпліцитно **глузує** з "убогості" сучасної російської політичної філософії і **засуджує** безпринципність Заходу щодо Росії.

У другому випадку ("підкуп західних інтелектуалів ... – давня забава російських правителів") автор натякає на продажність західних політиків та громадських діячів, водночас **засуджуючи** таку позицію.

У третьому іронічному висловлюванні ("корисних ідіотів" ... там і дотепер вистачає") І. Лосєв натякає на те, що на Заході і сьогодні є люди, які симпатизують Росії у супереч власним стратегічним інтересам, а Росія цим користується. Автор **глузує** з нерозважливості і безвідповідальності західних симпатиків Росії і водночас **засуджує** їх.

У четвертому випадку ("міські божевільні") автор натякає на те, що для створення і пропагування нової політичної філософії російська влада використовує епатажних осіб, яких не сприймає поважно навіть російське суспільство. В англійському перекладі ("court lunatics") міститься ще й натяк на божевільня й деспотизм російського правителя. Автор **глузує** з ідеологічної політики російської влади.

Отже, всі розглянуті іронічні висловлювання імпліцитно містять морально-етичну оцінку. В основі цієї оцінки лежать певні **оцінні судження**, зокрема такі: аморально виправдовувати експансіоністську політику за допомогою фальшивої ідеології; аморально продавати політичні принципи за гроші. Ці судження, своєю чергою, ґрунтуються на певній системі цінностей, до яких зокрема належить чесність, принциповість і відповідальність. Аби зрозуміти імплікатури розглянутих іронічних висловлювань, очевидно, треба поділяти ці цінності.

Дослідження засвідчило, що перекладач поставився до відтворення іронії в цільовому тексті з належною ретельністю, креативністю та з урахуванням ролі контексту: імена маловідомих на Заході російських діячів у перекладі супроводжуються коротким поясненням їхнього місця в

політичному житті Росії; у перекладі іронічних висловлювань двічі з'являються нові алюзії – достатньо відомі в культурному середовищі цільової мови, – які створюють додаткові імплікатури. Відтак весь спектр імплікатур іронічних висловлювань в оригіналі і в перекладі не збігається повністю – здебільшого це стосується слабких імплікатур. Тим часом оцінні судження й самі цінності, на яких ґрунтується іронія в оригіналі, в перекладі залишаються незмінними. Ці цінності є важливим компонентом контексту, який уможливило інтерпретацію іронічних висловлювань у розглянутому тексті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кам'янець А. Інтертекстуальна іронія і переклад /Анжела Кам'янець, Тетяна Некряч. – Київ: Видавець Карпенко В. М., 2010. – 176 с. 2. Реклама у журналі *Український тиждень*. – [Електронний ресурс]. – [Цит. 16.10.2013]. – Режим доступу: <http://img.tyzhden.ua/Content/Reklama/2012/reklama/Present> 01.12.pdf 3. Юрій Макаров / Новий журнал "Український ТИЖДЕНЬ" спрямований посісти нішу вдумливого українського тижневика //Арт-Вертеп. – [Електронний ресурс]. – [Цит. 16.10.2013]. – Режим доступу: <http://artvertep.com/print?cont=4293> 4. Boller P. They Never Said It: A Book of Fake Quotes, Misquotes, and Misleading Attributions / Paul F. Boller Jr. & John George. – New York: Oxford University Press, 1989. – 192 p. 5. Hatim B. Discourse and the Translator / Basil Hatim, Ian Mason. – London and N.Y.: Longman, 1990. – 258 p. 6. Hickey L. Introduction /Leo Hickey //Pragmatics of translation. – Clevedon: Multilingual Matters, 1998. – P. 1-9. 7. Wilson D. On verbal irony / D. Wilson, D. Sperber //Lingua. – 1992. – Volume 87. – P. 53-76.

Джерела ілюстративного матеріалу

1. Європа і РФ: убозтво філософії //Тиждень.ua. – [Електронний ресурс]. – [Цит. 10.09.2014]. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/World/114256>. 2. Russia and Europe: The Splendour of Money and the Misery of Philosophy //The Ukrainian Week. – [Electronic resource]. – [Cited 2014, 10 Sep.]. – Mode of access: <http://ukrainianweek.com/World/117204>

Камянец А. Б., к. филол. н., доц.,
Львовский национальный университет имени Ивана Франка

ПЕРЕВОД ИРОНИИ В ПУБЛИЦИСТИЧЕСКОМ ТЕКСТЕ СКВОЗЬ ПРИЗМУ ТЕОРИИ РЕЛЕВАНТНОСТИ

В статье исследуются импликатуры иронических высказываний в украиноязычном публицистическом тексте и проводится анализ того, как именно эти импликатуры воссозданы в английском переводе. Для анализа иронии используется теоретическая модель, предложенная авторами теории релевантности Д. Спербером и Д. Вилсон. Проведённое исследование позволило обнаружить, что спектр импликатур иронических высказываний в оригинале и переводе не совпадает полностью. Зато неизменными остаются оценочные суждения и ценности, на которых основана ирония. Эти ценности являются важным компонентом контекста, обеспечивающего интерпретацию рассматриваемых иронических высказываний.

Ключевые слова: ирония, импликатура, контекст, перевод, оценочные суждения, ценности.

Kamyanets A., Ph. D., Associate Professor,
Ivan Franko National University of Lviv

TRANSLATING IRONY IN A MEDIA TEXT: A RELEVANCE THEORY PERSPECTIVE

The focus of the article is on implicatures of ironic statements in a Ukrainian media text and its English translation. The theoretical framework underpinning the text analysis is Sperber and Wilson's account of verbal irony as echoic allusion to an attributed utterance or thought from which the speaker tacitly dissociates him/herself. The findings suggest that the range of implicatures in the source and target texts does not coincide completely. Instead, the value judgments and values themselves underlying the irony in the original remain unchanged in the translation. These values are an important component of the context that triggers ironic interpretations of the statements.

Key words: irony, implicature, context, translation, value judgments, values.